

Ciències Filològiques Auxiliars

2015/2016

Codi: 42307

Crèdits: 9

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
4313137 Prehistòria, Antiguitat i Edat Mitjana	OT	0	2

Professor de contacte

Nom: Cándida Ferrero Hernández

Correu electrònic: Candida.Ferrero@uab.cat

Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Altres indicacions sobre les llengües

Català

Equip docent

Jesús Alturo Perucho

Oscar Luis de la Cruz Palma

Francesc Josep Cuartero Iborra

Cándida Ferrero Hernández

Josep Maria Escolà Tuset

Prerequisits

Estudis en Història, Arqueologia, Filologia Clàssica / Estudis Clàssics o una altra titulació oficial de l'àmbit de les Arts i Humanitats o de les Ciències Socials i Jurídiques.

Objectius

L'objectiu d'aquest mòdul és l'estudi dels instruments filològics adequats i necessaris per a l'anàlisi de la documentació històrica d'època antiga i medieval continguda en fonts literàries, epigràfiques i manuscrites de tradició grecolatina. En aquest sentit, hom hi tractarà diverses qüestions relatives a la història literària, la crítica textual, l'epigrafia i la paleografia amb la finalitat de contextualitzar els problemes de les fonts tant de la tradició manuscrita com de diversos suports d'escriptura.

Competències

- Analitzar de manera crítica els plantejaments teòrics i metodològics que han guiat fins ara la recerca en prehistòria, història antiga i història medieval.
- Exposar correctament, de manera oral o escrita, els resultats de la recerca històrica.
- Organitzar, planificar i gestionar treballs de recerca.
- Treballar en equips interdisciplinaris.
- Utilitzar les categories i el lèxic característics que s'utilitzen en la recerca i la difusió de la prehistòria, l'antiguitat i l'Edat Mitjana.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar críticament la relació entre les fonts literàries, epigràfiques i manuscrites i el seu valor com a document històric.
2. Familiaritzar-se amb el vocabulari tècnic específic associat a les ciències auxiliars filològiques.
3. Organitzar, planificar i gestionar treballs de recerca.
4. Sistematitzar dades de la documentació textual i de la tradició científica de manera oral i escrita.
5. Treballar en equips interdisciplinaris.

Continguts

El mòdul Ciències Filològiques Auxiliars (CFA) està integrat per cinc parts específiques que abasten diversos àmbits de la filologia i de les ciències i tècniques historiogràfiques.

1. El context cultural en l'època medieval (Josep Maria Escolà Tuset, docència: 13, 18 i 25 de febrer)
 - a. -Renaixement Carolingi
 - b. -Renaixement Otonià
 - c. -Renaixement del segle XII

L'objectiu que es proposa és veure les característiques d'aquests corrents culturals i el context sociopolític en el qual es desenvolupen.

2. El copista (medieval) com a editor del text (Óscar de la Cruz Palma, docència: 3, 10 i 17 de març)

La tradició manuscrita (medieval) sovint no es mostra servil al text que copia. A banda de les variants textuais comeses pels errors inconscients dels copistes (lapsus, errors de còpia, errors de lectura, etc.), és freqüent trobar testimonis manuscrits fets per copistes que han intervingut aportant deliberadament variants textuais i fins i tot ampliacions o reduccions d'aquell text que debien transmetre. Podriem dirigir la nostra atenció al fet que, sovint, els testimonis han estat "editats" dintre de la mateixa transmissió manuscrita, abans que la intervenció estilística sobre el text fos una característica habitual en època de la impremta. L'advertiment és essencial, perquè ens adverteix que entre l'autor i les còpies poden haver-se esdevingut canvis significatius que la tradició posterior no pot atribuir a l'autor, sinó als copistes i comentaristes del text.
3. L'edició crítica de textos paraliteraris: metodologia i problemàtica (Jesús Alturo Perucho, docència: 31 de març i 7 d'abril)

Anàlisi de les diverses tendències metodològiques en l'edició de textos paraliteraris, centrada en la documentació medieval catalana amb exercicis pràctics.
4. Instruments per a la lectura del llegat clàssic en la seva transmissió (Cándida Ferrero Hernández, docència: 14, 21 i 28 d'abril)

L'estudi de la transmissió i recepció del llegat clàssic s'ha convertit en un camp propi dins de l'àmbit d'estudi de la Filologia clàssica i presenta una hermenèutica particular, necessària per realitzar una lectura coherent d'allò que s'anomena habitualment tradició clàssica. En les sessions corresponents a aquesta part del mòdul, s'oferiran instruments bibliogràfics per poder realitzar una aproximació al context en el qual es produeix la recepció, utilització i reescriptura d'aquest llegat.
5. Fonts literàries i epigràfiques per a l'estudi de la Civilització grega (Francesc Cuartero Iborra, docència: 5, 12, 19 i 26 de maig)

L'objectiu d'aquestes sessions és mostrar als estudiants alguns exemples de l'aplicació del mètode filològic a l'estudi de textos literaris i epigràfics com a fonts per al coneixement d'aspectes concrets de la Civilització grega. Les classes seran marcadament pràctiques i consistiran en l'anàlisi i el comentari d'una selecció de textos de contingut institucional i mitogràfic.

Metodologia

Activitats dirigides: classes teòriques, presentació pública de treballs, seminaris de discussió de textos, estudi i discussió de fonts documentals i arqueològiques.

Activitats supervisades: tutories i realització d'exercicis pautats d'aprenentatge (individuals o en grups reduïts).

Activitats autònomes: cerca de documentació, lectura de textos, redacció de treballs, estudi.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques i pràctiques	56	2,24	1, 2, 3, 4, 5
Tipus: Supervisades			
Treball de documentació, lectures, exercicis	12	0,48	1, 2, 3, 4, 5
Tipus: Autònomes			
Estudi personal: recerca de bibliografia especialitzada. Treball final del mòdul.	145	5,8	1, 2, 3, 4

Avaluació

Cada estudiant, sota la guia i la supervisió d'un professor del mòdul, haurà de redactar un treball relacionat amb un dels continguts del temari del mòdul, el qual haurà d'exposar a classe en la data indicada. Aquest treball, però, donarà una part de la nota final, que s'obtindrà amb l'aplicació de la ràtio següent:

30%: Elaboració d'un treball escrit. El treball haurà de demostrar que, a banda dels continguts teòrics, s'és capaç d'organitzar i redactar els textos de forma correcta, clara i adient.

50%: Exposició oral del tema triat com a treball de mòdul. L'estudiant haurà de demostrar que és capaç de realitzar presentacions orals efectives i adaptades a l'audiència.

20%: Actitud de l'estudiant: assistència (es demana al prof. que faci un control d'assistència a cada sessió, per tal que es pugui assegurar que l'estudiant ha assistit al 80% de les sessions), aportacions, ressenyes, etc.

Calendari de les activitats d'avaluació

- Assistència i participació a les sessions presencials: dijous del segon semestre, febrer- maig 2016, a l'horari marcat per la coordinació del màster.

- Exposicions orals: dies 9 i 16 de juny 2016.

- Termini lliurament dels treballs escrits: dia 23 de juny 2016.

- Revisió de qualificacions: dia 30 de juliol 2016, al despatx (B7/139) de la coordinadora del mòdul, en horari de 16.00- 19.00h.

Tancament d'actes dia 7 de juliol 2016.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Assistència i participació, ressenyes, breus comentaris,	20%	2	0,08	1, 2, 3, 4, 5
Elaboració d'un treball escrit	30%	4	0,16	1, 2, 3, 4
Exposició pública oral del procés i dels resultats dels treballs	50 %	6	0,24	1, 2, 3, 4

Bibliografia

- Instrumenta (La bibliografia específica per a cada tema es facilitarà al principi de la docència del mòdul)
Aufstieg und Niedergang der römischen Welt. Geschichte und Kultur roms im Spiegel der neueren Forschung, Berlin-New York, 1972ss. (ANRW). - BARTELS, A. et al. (1965), Zürich-Stuttgart. - BAUMGARTEN, F.
-POLAND, Lexikon der alten Welt F. -WAGNER, R. (1913), Die Hellenistische-Römische Kultur. Leipzig. - BIGNONI, E. (ed.) (1951), Introduzione alla Filologia Classica. Milano. - BUCHWALD, W. et al. (1963), Tusculum-Lexicon griechischer und lateinischer Autoren des Altertums und des Mittelalters. München. - CABROL, F. - LECLERG, H. (1924) Dictionnaire d'Archéologie Chrétienne et de Liturgie. Paris. - CALDERINI,

M. (1960) Dizionario di antichità greche e romane. Milano. - DAREMBERG, G. - SAGLIO, E. - POTIER, E. (1877-1919), Dictionnaire des Antiquités grecques et romaines, d'après les textes et les monuments, contenant l'explication des termes qui se rapportent anciens. 10 vols. Paris. (reimpr. en Graz, 1962-1963). - Enciclopedia Clásica (1956 ss.). Madrid. - DELLA CORTE, F. (dir.) (1972-1975), Introduzione allo studio della Cultura Classica. I: Letteratura; II: Lingüística e Filologia; III: Scienze sussidiarie. Milano. - DELLA CORTE, F. (1988), Dizionario degli scrittori greci e latini, 3 vols. Milano. - ERRANDONEA, I. (1954), Diccionario del mundo clásico, 2 vols. Barcelona-Madrid. - GERCKE, A. - NORDEN, E. (1908-1927), Einleitung in die Altertumswissenschaft. Leipzig. - GRAND, M. (1986), Guide to the Ancient World. A Dictionary of Classical Names. New York. - GRIMAL, P. (1951), Dictionnaire de la mythologie grecque et romaine. Paris. (trad. española y rev. 1979, Barcelona, 1981) - GRUYTER, W. (1972), Aufstieg und Niedergang der römischen Welt. Berlin-New York. - HAMMOND, N.L.B. - SCULLARD, H.H. (1949), The Oxford Classical Dictionary. Oxford. (19702). - HARVEY, H.P. (1937), The Oxford Companion to Classical Literature. Oxford. - HAUSSIG, H.W. (1965), Das Wörterbuch der Mythologie. Stuttgart. - HILTBRUNNER, O. (19644), Kleines Lexikon der Antike. Bern-München. - HOWATSON, M.C. (ed.) (19892), Oxford Companion to Classical Literature. Oxford (trad. española, Madrid 1991) - HUNGER, H. (1953), Lexikon der griechischen und römischen Mythologie. Viena. (19595) - IRMSCHER (ed.) (1971), Lexikon der Antike. Leipzig. - KLAUSER, T. (ed.) (1941), Reallexikon für Antike und Christentum. Sachwörterbuch zur Auseinandersetzung des Christentum mit der antiken Welt. Stuttgart. - KRAUS, F.X. (1880), Real-Encyclopädie der christlichen Alterthümer. Freiburg. - KROB, P. (1972), Lexikon der antiken Autoren. Stuttgart. - LAMER, H. et al. (ed.) (1933), Wörterbuch der Antike. Leipzig. (reed. en Stuttgart 19667) - LARUE, R. (1985), Clavis Scriptorum Graecorum et Latinorum, 4 vols. Québec. - LAVEDAN, (1931), Dictionnaire illustré de la mythologie et des antiquités grecques et romaines. Paris. - Lexikon des Alter Welt. 1965. Zürich-Stuttgart. - Lexikon Iconographicum Mythologiae Classicae (LIMC), 1981, Zürich. - MARTIGNY, (1965), Dictionnaire des Antiquités Chrétiennes. Paris. - MÜLLER, I. - OTTO, W. - BENGTSON, H. (1886 ss.), Handbuch der Altertumswissenschaft. Los volúmenes dedicados a la Filología Latina son los siguientes: vol. I/7 A.E. Samuel, Greek and Roman Chronology. Calendars and Years in Classical Antiquity. - vol. II/1.1. M. Leumann, Lateinische Laut und Formenlehren. - vol. II/1.2. J.B. Hofmann-A. Szantyr, Lateinische Syntax und Stilistik. - vol. III/3. J. Martin, Antike Rhetorik. Technik und Methode. - vol. III/5.1 H. Bengtson, Republik und Kaiserzeit bis 284 n.Chr. - vol. IV/3.2 J. Kromeyer -G. Veith, Heerwesen und Kriegführung der Griechen und Römer. - vol. V/4. K. Latte, Römische Religionsgeschichte. - vol. VIII/1. C. Hosius, Die römische Literatur in der Zeit der Republik. - vol. VIII/2. C. Hosius, Die römische Literatur in der Zeit der Monarchie bis auf Hadrian. - vol. VIII/3. C. Hosius, -G. Krüger, Die römische Literatur von Hadrian bis auf Constantin. - vol. VIII/4.1. M. Schanz, Die Literatur des 4. Jahrhunderts. - vol. VIII/4.2. M. Schanz - C. Hosius -G. Krüger, Die Literatur des 5. und 6. Jahrhunderts. Mit einem Generalregister des Gesamtwerkes. - vol. IX/1. vol. IX/2. vol. IX/3. M. Manitius, Geschichte der lateinischen Literatur des Mittelalters. - vol. X/3.3.1. M. Kaser, Das römische Privatrecht. Das altrömische, das vorklassische Recht. - vol. X/3.3.2. M. Kaser, Das römische Privatrecht. Die nachklassische Entwicklungen. - vol. X/3.4. M. Kaser, Das römische Zivilprozessrecht. - NIERMEYER, J. F., (1976) Mediae Latinitatis Lexicon - vol. römische Privatrecht. Die nachklassische Entwicklungen. X/3.4. M. Kaser, Das römische Zivilprozessrecht. - NIERMEYER, J. F., (1976) Mediae Latinitatis Lexicon Minus. Leiden. - PAULY, A.F. - WISSOWA, G. - KROLL, W. - MITTELHAUS, K. - ZIEGLER, K. (dirs.) (1837), RE Real-Encyclopädie der klassischen Altertumswissenschaft. 83 vols. (Reelaboración reducida, Der kleine Pauly. Lexicon der Antike, 5 vols. de K. Ziegler y W. Sontheimer, Stuttgart, 1964-1975. Edición económica en la ed. Deutscher Taschenbuch de München). - PIGHI, G.B. - GRANDE, C. del - ARIAS, P.E. (eds.) (1959 ss.), Enciclopedia Classica. I: Storia e Antichità 4 vols.; II: Lingua e Letteratura, 5 vols.; III: Archeologia e Arte, 3 vols.; IV: Appendici, 2 vols. Torino. - RÖSCHER, V.A. (1864-1939) Ausführliches Lexikon der griechischen und römischen Mythologie. Leipzig (Hildesheim 1978). - TEMPORINI, H. - HAASE, W. (eds.) (1972), Aufstieg und Niedergang der römischen Welt, I: Desde los orígenes de Roma hasta el final de la República; II: El Principado; III: Antigüedad tardía. Berlin-New York. - RICH, A. (1995), Dictionnaire des Antiquités. Paris. - ROSCHER, W.H. (1885-1937), Ausführliches Lexikon der griechischen und römischen Mythologie, 7 vols. Leipzig. (reed. en Hildesheim 1965) - SANDYS, J.E. (1910) A Companion to Latin Studies. Cambridge. - TRIPP, E. (1974), Lexikon der antiken Mythologie. Stuttgart.